

בס"ד

בבית המשפט העליון בירושלים

בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ / _____

בעניין:

רות קוליאן ת.ז.ז. [REDACTED]

[REDACTED] פתח תקווה

נייד. [REDACTED]

(בעצמה)

(להלן: העותרת)

- נגד -

1. מדינת ישראל

2. שר האוצר

3. משרד האוצר

4. שר הפנים

5. משרד הפנים

באמצעות פרקליטות המדינה, משרד המשפטים, ירושלים

צלאח אל דין 29, ירושלים, 97110

טל. 02-6466550

6. מפלגת ש"ס

מרח' א.ש. הרטום 13, בנין "אבנר לוי",

הר חוצבים, ירושלים 91451

טל. 02-6667111

7. מפלגת דגל התורה

בן יעקב 25

בני ברק

טל. 03-6762622

8. מפלגת הסתדרות אגודת ישראל בארץ ישראל

מרחוב עקביא 57

בני ברק 51130

טל. 03-5704944

9. מפלגת טוב

מרחוב גוש עציון 13,

גבעת שמואל

(להלן: המשיבים)

טל. 03-5242126 פקס. 03-5230689

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים,

בקשה לקיום דיון דחוף בעתירה

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת לזמן את המשיבים לבוא וליתן טעם בפני בית המשפט מדוע יש להחיל את מימון המפלגות, במתכונתו הנוכחית, עפ"י חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג - 1993 (להלן: החוק), על מפלגות ורשימות אשר אינם כוללות נשים (המהוות כמחצית מהאוכלוסייה) ברשימותיהן. וכן מדוע לא לתקן את החוק, ובאופן כזה, שיהלום את ערכיה של המדינה כמדינה שוויונית, המקדשת זכויות יסוד, ויעגן וייתן ביטוי לשמירה על זכויות אלו, בגוף החוק.

בקשה למתן צו ביניים

העותרת מתכבדת להגיש לבית המשפט הנכבד בקשה כי יורה למשיבים להקפיד כל העברת כספים, עפ"י הוראות החוק, עד לקבלת החלטה ו/או עד למועד הדיון בעתירה זו.

ולחילופין: מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים כי סכומים אשר ישולמו, עלפי הוראות חוק זה, יבוצעו לפי מספר בעלי זכות ההצבעה מהמגדר הגברי, בהפחתת מספרן של בעלות זכות ההצבעה – מהמגדר הנשי, וזאת עד למועד קבלת החלטה אחרת בעתירה דנן.

כמו כן, מתבקש בית המשפט הנכבד עוד מתבקש בית המשפט הנכבד להורות בזאת כי סעיפים הנושאים אופי של אפליה פסולה בתקנוני המשיבות 6-8 להלן, בטלים.

בקשה לקיום דיון דחוף בעתירה

בעוד **כשבועיים ימים** יתקיימו הבחירות לרשויות המקומיות, ועל כן, העותרת סבורה כי ישנו צורך בדיון דחוף בעתירה.

ואלו נימוקי הבקשה

1. כל הטיעונים נשוא עתירה זו, מהווים חלק בלתי נפרד מבקשה זו.
2. החוק בעקיפין ו/או במישרין פוגע פגיעה אנושה **בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, התשנ"ב - 1992**, ופוגע הן בכבודן של נשים, הן בקניינן, הן בזכותן לחופש הביטוי והן בזכותן לשוויון.
3. כמו כן, נגרמת פגיעה **בחוק יסוד: חופש העיסוק, התשנ"ב-1992** והגבלות כאלו ואחרות על רקע מגדרי אינן יכולות לעלות בקנה אחד עם הוראות חוק זה.
4. כפועל יוצא מכך, נדמה כי המדינה מממנת ואף מעודדת, תוך הענקת פרס, בצורת מימון את ההדרה, וכל זאת תוך פגיעה בהוראות **חוק שיווי זכויות האשה, תשי"א – 1951**.
5. יצוין, כי רמת הפגיעה כה גבוהה ואנושה ופוגעת בזכויות יסוד ובלב ליבה של הדמוקרטיה.
6. **מאחר וזכויות יסוד אלו נפגעות, לא ניתן לראות עוד את פסקת ההגבלה כדגל לבחינתו של חוק כזה או אחר, אלא יש לבחון בנוסף לכך, האם השימוש בחוק אשר עמד בעקרונות אלו הינו שימוש בתום לב, בכל מקרה ומקרה לגופו.**
7. העותרת רואה בהוצאת צו ביניים, חשיבות מיוחדת לאין ערוך, היות ומדובר בנושא אשר הינו חשוב במעלה עבור נשים רבות. כן יש בכך בכדי לשמר את אמון הציבור בנבחריה, וכן את אמון הציבור במערכת המשפט כולה.
8. הנזק המוחשי (הרגשי והקנייני) שבכללו המשך הפגיעה בכבודן של נשים, אבדן אמון נשות מדינת ישראל במערכת השלטון, בשלושת הרשויות, בנבחרי הציבור, **ובמיוחד בעקרון שלטון החוק**, הינו לצמיתות ולאין ערוך, לעומת הנזק הזעום אשר ייגרם למי מהמשיבים, אם בכלל...
9. מאזן הנוחות נוטה באופן מובהק לטובתו של מתן צו הביניים המבוקש, וראו לעניין זה את דבריה של כבוד השופטת בייניש בפרשת אחים סקאל בע"מ:
"בבוא בית המשפט להכריע בבקשה למתן צו ביניים עליו לבחון שני עניינים עיקריים. האחד, " מאזן הנוחות", שבו בוחן בית המשפט את הנזק שייגרם למבקש במידה שלא יינתן צו ביניים אל מול הנזק שייגרם למשיב במידה ויינתן צו כמבוקש; והאחר, סיכויי העתירה להתקבל. במסגרת שיקולי מאזן הנוחות יבחן בית המשפט, בין יתר שיקוליו, אם אי מתן הצו יסכל את בירור ההליך העיקרי, וכן יבחן את הצורך לשמר מצב קיים

לעומת יצירת מצב חדש בטרם התברר ההליך לגופו . אבן הבוחן העיקרית היא מאזן
הנוחות. "...

בר"ם 301/03 אחים סקאל בע"מ ואח' נ' רשות שדות התעופה ואח', תק-על 2003(1)279, 281

הצדדים בעתירה זו

10. העותרת הינה אישה חרדית, סטודנטית למשפטים, אשר מקדמת את נושא השוויון וקידום מעמד האישה, העותרת אף משתתפת מעת לעת, בוועדות לקידום מעמד האישה בכנסת ישראל, תוך שהיא רואה לנגד עיניה את היום בו נשים וגברים – כאחד, יוכלו לחיות במדינה הומוגנית כשלנו, חיי שוויון ראויים – ללא כל חשש.

המשיבים לעתירה זו

11. **משיבה 1 הינה מדינת ישראל (להלן: המדינה)** אשר כרתה ברית עם אזרחיה ביום ה' באייר תש"ח - 14 במאי 1948, ברית אשר בה מתחייבת המשיבה לעגן בזכות ובחוק, שוויון זכויות מלא ללא הבדל דת מין וגזע. לאחרונה נדמה, כי משיבה 1 'מעלימה עין' ואף מעודדת, תוך מה שנראה, כהענקת פרס, אפלייה מגדרית, קרי, הדרת נשים.

יוטעם, כי העותרת, כאזרחית המדינה, כותבת שורות אלו בצער רב, וחשה נבגדת ע"י אותה המדינה, אשר אמורה להגן על העותרת ולהתנגד לכל דבר המדיף ריח של אפליה פסולה, תוך הבטחה לעתיד, כי העותרת ובנות מינה תוכלנה להתמודד, בבחירות, כשוות בין שווים, ולכל הפחות, תוך שמירה על כספי העותרת ובנות מינה אשר מהוות כמחצית האוכלוסייה, ומשלמות מיסים כדין, מתוך חשיבה וידיעה כי מיסים אלו, נועדו לצרכי פיתוחה של המדינה ולא יעודדו הדרתן מאי אלו תפקידים, והכל, בצער רב כאמור, בחסות המדינה.

12. **משיב 2 הינו שר האוצר** אשר הינו מקבל ההחלטות הכספיות ומי שאחראי על תקציב משיבה 1, כמו כן, משיב 2 הינו האחראי על משיב 3.

13. **משיב 3 הינו משרד האוצר** אשר אחראי על קופת המדינה, שממנה משולמים כספי מימון המפלגות.

14. **משיב 4 הינו שר הפנים** הממונה על ביצוע הבחירות במדינה, כמו כן, הינו האחראי על המשיב 5.

15. **משיב 5 הינו משרד הפנים** אשר תחת ידו הוא ארגון, ביצוע ופיקוח על הבחירות ברשויות המקומיות במדינה, לרבות העברת תשלומים נשוא עתירה זו.

16. **משיבה 6 הינה תנועת ש"ס**, מפלגה חרדית אשר אוסרת על נשים להתמודד וזאת עפ"י חוקי תקנונה. בתקנון המשיבה 6 מובא כי: "אישה יהודיה, אזרחית ישראל תהא זכאית להצטרף לתנועת "נשי ש"ס התאחדות הספרדים העולמית שומרי תורה, אשר תהווה גוף נפרד, עפ"י ההלכה, הקשור ארגונית ורוחנית למפלגה", מכאן, שאישה רשאית להצטרף לתנועה נפרדת אשר אינה תתמודד לבחירות הן ברשויות המקומיות והן בבחירות לכנסת ישראל. ויצוין, כי

בסעיף זה מובא "עפ"י ההלכה", אך לאמיתו של דבר, אין כל הלכה האוסרת על אישה להתמודד בבחירות.

17. **משיבות 7-8 (שניהם ביחד ו/או כל אחד לחוד), הינם מפלגת הסתדרות אגודת ישראל בארץ ישראל, וכן מפלגת דגל התורה, מפלגות אלו, הפועלות כמקשה אחת, משריינות בפרק 6 סעיף ד' לתקנון מפלגתם כי: "אשה תהיה זכאית להצטרף לתנועת "נשי אגודת ישראל" אשר תהווה גוף נפרד – כמצוות ההלכה, הקשור ארגוני ורוחנית, לאגודת ישראל", גם כאן, כל הנאמר הינו תחת אחיזת עיניים כי ההלכה אוסרת.**
18. **משיבה 9 הינה רשימת 'טוב' אשר מתמודדת ברשויות המקומיות, ומתיימרת להציג עצמה כמפלגה חרדית מודרנית, הפלא ופלא כי המודרניות פסחה על הנשים, באותה הרשימה, וניתן לומר, כי במודע, לא שולבו נשים ברשימת 'טוב'.**
- מצ"ב תקנוני המשיבות ומסומן כנספח א'**

מבוא

19. עניינה של עתירה זו באה בהמשך לגל ההתרחשויות אשר מתרחשות במדינה אשר כל מטרתן וכוונתן היא אחת – דיכוי והפחדת האישה, דריסת זכויותיה למרמס, והכל לשם חיזוק הפטריארכליות ושימור ההגמוניה הגברית, והכל תוך יצירת חוק תחת חוק (ולא ע"י הרשות המכוננת).
20. בין ההתרחשויות אשר התרחשו במדינה, והמזוהר במגמה ההולכת, נמשכת ומתפרסת:
- א. **רחלי איבנבים** - אישה חרדית, אשר הייתה מיועדת להתמודדות במקום השלישי ברשימת הבית היהודי בירושלים. רחלי פרשה מהתמודדותה וזאת לאחר שקיבלה איומים על חייה (לא פורסם), וכן לאחר שקיבלה איומים כי ינדו אותה ואת ילדיה ובעלה מן הקהילה החרדית.
- ב. **שירה ג'רג'י** – אישה חרדית, אשר הצהירה על כוונתה להתמודד למועצת צפת, כרשימה עצמאית. שירה קיבלה איומים כי עליה "לרדת מהסולם בטרם תיפול ממנו".
- ג. בעניין האלימות המשתוללת הנוגעת לעניין נשים ומקומות הישיבה 'המותרים' להן באוטובוסים ציבוריים – **אין צורך להכביר, ודוק, בנשים חרדיות וחילוניות כאחד.**
- ד. **נעמה מרגוליס** - או בשמה האחר "פרשת היריקה", נעמה בת ה-8 (!) מדי בוקר הותקפה על רקע 'חוסר צניעותה', בקללות אשר מוטב להן שלא יעלו על הדף ולעיתים ספגה אף יריקות.
- ה. עניינה של **דברה רייזר (פורסם בגלובס: "תלונה: "הופלתי בטיסה של אל-על בשל היותי אישה" – גלובס, 9.8.12)** - דברה, יהודיה אמריקנית, אשר טסה לישראל בטיסת אל על, שאליה עלו גם גברים חרדים שלא רצו לשבת לידה, עקב כך – דברה הועברה ע"י הדייל למושב אשר אינו מותאם לצרכיה הרפואיים.
21. אי העלאת נשים לשידור בתחנות רדיו חרדיות, מגמה אשר היתה מושרשת זמן רב, עד להתערבותה של מועצת הרשות השנייה, וציטוט מתוך דבריה של דליה זליקוביץ': **"דעתי לא נחה מהעובדה שמכניסים הגדרות של נשים לתוך גטו של שעות, והנושא הזה צריך להיבחן לעומק", יצוין, כי נראה שיפור במגמה זו, וזאת לאחר שהתקבלה החלטה במועצת הרשות השנייה שלא להאריך את זיכיון התחנה לארבע שנים אלא לאחת בלבד.**

22. המדובר, בתופעה ההולכת ומתרחבת, המתחילה במימיה הרדודים של החברה, ומחלחלת למימיה העמוקים ביותר.

ויובהר, ככל שתופעות אלו, קרי הדרת נשים, מכל סוג שהן, זוכות לתמיכותיהן ו/או הסכמתם בעלמא של בתי המשפט ו/או המחוקקים, כך צוברת היא תאוצה ביתר שאת. יובהר עוד, כי מגמות אלו, בדרי"כ מתחילות בקולות קיצוניים מועטים ביותר, מתפרסמות, והופכות לדבר שבשגרה, עד שהופכות, להלכה למעשה.

23. מקרים כגון; מקומן של נשים באוטובוסים, יריקה על ילדות מפאת 'חוסר צניעותן', השמעת נשים (בדיבור ולא בשירה דווקא, שאותה אסרה ההלכה, ויש מקומות שהתירה בתנאים מסוימים), תחילתן הינה בהפצת הרעיון כי אל לה לאישה להיבחר מפאת חוסר צניעותה, וכי אישה המעיזה לעשות כן, אינה צנועה. כפועל יוצא מחוסר צניעותה, קרי, התמודדות... אישה כזו מורחקת מהחברה אשר בה היא חיה, שמה מגונה ומוכפש, היא זוכה לאיומים, קללות ונאצות, והעותרת תטען, כעובדה מוגמרת כי ראשית התופעה נעוצה בכך כי השמועה כי נשים המתמודדות אינן צנועות, הופצה לארבע רוחות השמיים, ונתפסת כיום כ...הלכה למעשה. ולמעשה של ממש – אין כל הלכה האוסרת על נשים להתמודד לתפקידים פוליטיים.

24. היטיב לבאר ולתאר זאת היטב, מר **זאב שבנו, המכהן כחבר מועצת העיר מטעם תנועת ש"ס, בעיר צפת:**

"נשים אינן בנות בחירה בש"ס", ומקומן בבית, עם הילדים"

(פורסם ב- mynet עמק וגליל - הרב מש"ס נגד שירה: "מקומן של הנשים בבית", 26.5.13)

זוהי דוגמא מובהקת כיצד אמירה של מיעוט אשר נתפס כגורם מוסמך, ולענייננו, כמי שמפלגה בחרה בו כדי לייצגה בפני הציבור, ואמירה זו הופכת להלכה למעשה (ויובהר כי הסמכה לרב ניתנת רק ע"י מי שהוסמך לכך ע"י הרבנות, ואילו ברשימה הנ"ל מי שנבחר לכהן כפוליטיקאי מטעם הרשימה זוכה באופן כמעט אוטומטי לקבלת התואר "רב", הבהרה זו באה בכדי להבהיר את גודל הסכנה לכבוד השופט כי "רב" הינו איש רוח מוסמך, אשר ציבור המאמינים באים לבקש את עצותיו, ונוהג על פיהם, ואמרה כגון דא, מסכנת את חזון הדמוקרטיה, ונתפסת כמנהג, ותוקפו של המנהג הוא כה חזק, עד שפעמים הרבה נפסק **שהמנהג מבטל הלכה, וכדברי מהר"ם בר' ברוך מרוטנברג:**

"מנהג מבטל הלכה. כל מקום שהלכה רופפת, ראה היאך צבור נוהג".

ועוד, מובא בתלמוד בבלי, מסכת עירובין דף יד:

"פוק חזי מאי עמא דבר" (צא וראה כיצד נוהג העם).

25. יצוין כי, אמרות, המשרישות מנהגים, לפיהם מקומן של הנשים בבית, הופכים למנהגים ואחר להלכות, ולו גם יהיו בנמצא הלכות המורות כי לאישה מותר להתמודד, אמרות כגון אלו, יהוו סכנה לדמוקרטיה ובגדר של "מנהג העם דוחה הלכה".

ואלו נימוקי העתירה

26. ביום 22 לאוקטובר 2013 יתקיימו הבחירות לרשויות המקומיות, המפלגות והרשימות אשר מתמודדות בבחירות לרשויות המקומיות זוכות לקבלת מימון בחירות על הוצאותיהן, עפ"י חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), תשנ"ג-1993, ויובהר, מימון אשר יוצא מקופת המדינה, דהיינו, מכספי משלם המיסים, ולענייננו, **מכספי משלמות המיסים**.
27. כבר עתה תציין העותרת, כי כספי המימון (במלואם) משולמים כעבור 60 יום לאחר שהסתיים הליך הבחירות.
28. אולם, ישנן מספר רשימות ו/או מפלגות, אשר באופן תמוה, מחליטות בדרך קבע, להתנהל בצורה הנוגדת את עקרון השוויון ופועלות בניגוד **לחוק יסוד כבוד האדם וחירותו, התשנ"ב-1992**, תוך שהן מוציאות את קבוצת "משלמות המיסים" מרשימותיהן, וליתר דיוק, אינן נותנות מקום לייצוג נשי ברשימה.
29. העותרת תטען, דבר זה הינו מנוגד **לחוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), תשנ"ג-1993**, וכן **לחוק יסוד כבוד האדם וחירותו, התשנ"ב-1992** כפי שיובא לעיל.
30. **פגיעה עפ"י חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), תשנ"ג-1993** – עפ"י חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), תשנ"ג-1993, הרשימות והמפלגות לבחירות ברשויות המקומיות זכאיות למימון מערכת הבחירות, אולם מעיון קצר בסעיף 39א' **לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965** מובא כי :

"מניעת השתתפות רשימת מועמדים [תיקון התשנ"ח (מס' 3)]"

39א. רשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות לרשויות המקומיות לפי חוק זה אם יש במטרותיה או במעשיה, במפורש או במשתמע, אחד מאלה:

(1) שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינתו של העם היהודי;

(2) שלילת האופי הדמוקרטי של המדינה;

(3) הסתה לגזענות".

31. במבט ראשון, נראה כי העותרת מערבת מין בשאינו מינו שהרי המדובר בהשתתפות ובפסילת רשימות, ובקשה זו הרי נסובה על מימון בחירות למפלגות ו/או לרשימות אך מיד יובהר;

32. בעמוד 196 לפרשת ניימן השניה (ראה: ע"ב 1/88 ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-12, פ"ד מב(4) 177 (1988) (להלן: פרשת ניימן השניה), מובאים מספר עיקרים אשר מהווים שיקולים מנחים בהחלטה האם לפסול רשימה או לאו.

33. לאחר שהעותרת בחנה, בחון ושוב, את העובדה כי קיימות רשימות אשר נשים אינן מורשות להיכלל בהן, נבחן את המסקנות עפ"י העיקרים המנחים לעיל, כי;

- א. המדובר ברשימות/מפלגות שמטרתן וזהותן שוללות את הזכות להיבחר של קבוצות הנשים – באשר הן נשים, ומתנגדת בתקיפות לרעיון שילוב נשים ברשימותיהן.
- ב. אין לומר כי מפלגות/רשימות אלו פועלות לשם מימוש רעיונותיהן להגשמה היות ובקשה זו נסובה עקב ההגשמה רבת השנים, לפיה אין לאישה מקום במפלגות/רשימות (ובכל תפקיד בעל יכולת הכרעה כלשהו), וכפי שעמד על זה היטב כבוד השופט א. רובינשטיין בבג"ץ 7068/10 חמי דורון נ' ח"כ יעקב מרגי, השר לענייני דתות (2011) (פורסם בנבו)

"המשיב 1 (השר) סבר, כי סעיף 6 לחוק שיווי זכויות האשה, תשי"א-1951 שיש בו חובה ליתן ביטוי הולם לייצוג נשים בגופים ציבוריים, אינו חל בגופים ייצוגיים בהגדרתם; קרי, גופים נבחרים או שמינויים הוא מעשה מרכבה פוליטי..."

- שוב, כפי שראינו לעיל, שמו של ח"כ יעקב מרגי, שהינו ח"כ ברשימה אשר נעדרת ייצוג נשי, סבור כי אין חובה ליתן ביטוי הולם לנשים...
התופעה מתרחבת, ויש לעצרה... ויפה שעה אחת קודם!
- ג. מפלגות אלו, מתמודדות על מנת להגביר את כוחן, וכפועל יוצא מכך, את עצמת הרתעתן, וכל זאת לשם הגברת המטרה שהיא שימור מערכת הרתעה משומנת היטב, שכל הסר מדבריה – כמוהו ככופר בעיקר! החשש והפחד לסור ו/או לחתור תחת דעת מי ממפלגות אלו הולכים הם יד ביד, ואף מתעצמים ביתר שאת ככל שעולה כוחן של המפלגות/רשימות אלו, ממערכת בחירות למערכת בחירות. דברים שליליים אלו באים לידי ביטוי באופן חמור וקיצוני, שכבר מצינו לעיל ברחלי איבנבוים, בשירה ג'רגי ועוד...
- ד. מצב הדברים הקיים כיום בו נשים חוששות להתמודד ונאלצות לרשום זאת בסוד עד להגשת הרשימה הינו כפועל יוצא של מערכת הרתעתית זו, ומתפרשת בעיני נשים חרדיות כהסכמת המדינה, ולו גם הסכמה שבשתיקה.
- ה. מיותר לציין כי כל אישה חרדית המתמודדת לבחירות במועצת העיר מיד מסומנת כמורדת ושאינה חרדית והופכת למטרה שיש להרחיקה מן הציבור.
- ו. התנהלות פסולה ולקויה זו, המדירה נשים ממוקדי קבלת ההחלטות וההכרעות הינה בהמשך להפצת דרכם, רעיונותיהם ומחשבותיהם של המפלגות המרחיקות נשים מהזירה הציבורית, והמשקפת היא השקפת עולם לפיה אישה אינה בעלת יכולות לקבלת החלטה הנוגעת לציבור, כל אישה וכל ציבור – באופן גורף, מכאן, שהשקפתן של המשיבות 6-9 הינה השקפה הרת אסון, המעמידה בסימן שאלה את עצם רשות הדמוקרטיה עבור כלל הנשים החיות במדינה.
- ז. השקפה זו אינה השקפתה של העותרת, ובצניעות יאמר, לעניות דעתה של העותרת, אף לא לדעת נשים רבות החיות במדינה ומשלמות מיסים כדן.

ח. העותרת תטען כי אילו מפלגות/רשימות חרדיות, כדוגמת המשיבות היו מרשות לנשים להתמודד ברשימותיהן, אזי אותן נשים לא היו צריכות לחשוש.
ט. יש צורך לבער את הסטטוס קוו לפיו אישה אינה כשירה למילוי תפקידים הדורשים הכרעות וקבלת החלטות ציבוריות.

ולעניין זה יפים דבריה של כבוד השופטת ד. דורנר בבג"ץ 4541/94 אליס מילר נ' שר הביטחון (1995), מט (4) 094 (פורסם בנבו):

"במשפחה הפטריארכלית רכוש המשפחה היה בבעלות הבעל-האב. אישה נשואה לא יכלה להיות בעלת רכוש, ומעמדה היה כשל קטין. לאישה לא הייתה זכות לבחור ולהיבחר, ואף נאסר עליה למלא תפקיד כלשהו מחוץ לביתה. העיסוק במלחמה ובפוליטיקה נחשב כנוגד את טבע האישה. ראו: j. S. Mill, the subjection of women (1976, new 1, 1986, cambridge) 33, 8 (1989, cambridge) 28-9. d. L. Rhode, justice and gender; (165-164 york). במקורותינו נאמר על האישה כי "כבודה בת-מלך פנימה" (תהילים, מה, יד [א])."

34. כבוד הנשיא ברק קבע בעניין טיבי כי לדיבור "מדינת ישראל יהודית ודמוקרטית" יש לתת ביטוי מצמצם, שכן הוא נועד לצמצם את הזכות לבחור ולהיבחר (עמ' 19, שם), העותרת סבורה כך – גם כן.

35. לכן – אין העותרת באה בבקשה על מנת לפסול רשימה זו או אחרת, אלא העותרת באה להגן על זכותה לשוויון וזכותה לשמירה מפני פגיעה שלא כדין בקניינה (כפי שיפורט בהמשך).

36. העותרת תטען כי באיסור על הצבתן של נשים ברשימה ושילת זכותן להיבחר לימעה מרכבה פוליטי יש הרחקת נשים ממוקד קבלת ההחלטות, היכן שבו מתקבלים החלטות על גורלן ע"י גברים, ויצוין, כי נשים מהוות כמחצית מהאוכלוסייה, ובאופן בלתי דמוקרטי בעליל, דווקא המדינה היא הנותנת רוח גבית והסכמה שבשתיקה להתנהגות מעין זו.

37. דבר זה נושא השלכות קשות מנשוא, ותחושות בקרב נשים רבות כי המדינה זונחת אותם לגורלן, ופוגע באמון הציבור בנבחריו אשר נבחרו להגן עליו, מכוח חוקי המדינה, עפ"י חוקי המדינה. במדינה דמוקרטית יש את הזכות להתמודד כשווה בין שוים. מדינה דמוקרטית מגינה על הבאות לעשות כן.

38. מדינה דמוקרטית לא מאפשרת, במישרין ו/או בעקיפין, לקבוצה מסוימת להדיר קבוצה אחרת, ונוצר מצב בלתי נסבל, שהקבוצה המודרת היא המממנת את הקבוצה המדירה, שהרי המימון הוא גם מכספי משלמות המיסים (הקבוצה המודרת), אשר נאסר עליהן להתמודד במפלגות ו/או ברשימות מסוימות (הקבוצה המדירה - מפלגות ו/או רשימות אשר משריינות איסור על התמודדות נשים ברשימתן בתקנון הרשימות ו/או המפלגות שלהן).

39. אמנם אין המדובר במפלגות המתמודדות לכנסת ועל כן אין המדובר בבקשה לפסול של מפלגה זו או אחרת.

40. **אלא המדובר בבקשה שלא להעניק פרס**, על מנת שלא ייווצר מצב בו 'חוטא יוצא נשכר' ובאופן זה יש בכדי לעודד, במעשה או במחדל משום יצירת סטטוס קוו, של שימור מערכת הפחדה משומנת היטב, אשר עקרוניתה מושתתים על טהרת האפליה וההדרה – מעשה שאעפ"י שנוצרת תחושה שהמדינה 'מעבירה על מידותיה' ככל שהדבר נוגע לטיפול ולמיגור התופעה הפסולה ובמקום לגנותו, אלא אף תחת זו, לדאבון העותרת, מעניקה עליו פרס בצורת מימון הבחירות ושימור האפליה.

41. כמובן שהמשך מימון מכספים אשר משולמים ע"י הציבור, גברים ונשים, כאשר נשים מהוות כ-51% מהאוכלוסייה – הינה פגיעה מובהקת בקניינן של הנשים – שלא כדין. לא ניתן להרשות מימון של אפליה.

42. **לדעת העותרת, התמודדות למועצת העיר כמותה כהתמודדות לועד עיר, ושבניגוד לבחירות הארציות הפגיעה המסתמנת כאן חמורה שבעתיים שכן, המדינה מממנת איסור על נשים להתמודד לבחירות ל'ועד עיר' שהינו הבסיס הבסיסי, תפקיד התנדבותי גרידא, וכאשר אף תפקיד זה נשלל ונבצר מן האישה, כבודה נלקח ממנה באחת!**

43. עוד יצוין, כי באיסורים אלו, שלא כמו בבחירות הארציות שבהן נבחרו הציבור הינם בעלי השפעה על החלטות מדיניות...אלא כאן, בבחירות למועצת/ועד עיר ההחלטות אשר מתקבלות הינם החלטות בקנה מידה מינורי לעומת הנ"ל, **אלו הן החלטות של אישה, בעירה שלה, בביתה שלה, בעיר בה היא חיה ומתגוררת – ועל כן הפגיעה הינה גדולה ביתר שאת.**

44. לנגד עיניה של העותרת, נשקפת האפשרות כי המפלגות הנפגעות מעתירה זו, יכול שיטענו לפגיעה בשוויון, וכי קמה להן זכותן שבדין לבחור ולהיבחר – ועל כן, אין היא עותרת כנגד כך (וככל שבית המשפט יראה לנכון לדון בשאלת חוקיות התמודדותן – לא תעלה התנגדות מצד העותרת, אלא אף תמיכה והסכמה ברוחב לב), אך העותרת תטען ש**כפי שאינן מיישמות עקרון חוקתי זה בעצמן – אין להחיל עקרון זה עליהן, היטיב לתאר זאת כבוד השופט ברק בעניין טיבי (עמ' 19 פסקה 14, שם):**

"מי שאינו מוכן לקיים בעצמו את "כללי המשחק" הדמוקרטיים לא יישמע בטענתו כי האחרים חייבים לפעול על-פי כללים אלה כלפיו"

45. **העותרת מבינה כי יש לאפשר את מימושה של הזכות לבחור ולהיבחר, אך מבינה גם כן, כי לא ניתן לנצל את הזכות לבחור ולהיבחר תוך שהנך פוגע בזכותו של האחר לכך, ובעתירה דנו, בזכותו של נשים, אשר נאלצות להילחם על מקומן, ובידוע הוא כי מצבן של הנשים אשר מקבלות ייצוג בתפקידים ציבוריים הינו עצוב, ולצורך הדוגמא הקלה ביותר, ראה ערך קרנית פלוג.**

46. כה קשה כיום לנשים להתקדם לתפקידים ציבוריים, ומגדר זה חי בתחושת מאבק מתמדת של הצורך להוכיח את עצמו, כשווה בין שווים, למרות שאת מיסיו הוא אכן משלם – כשווה בין שווים.

47. על כן, אין זה ראוי ו/או נכון כלל ועיקר, ואף פסול, מצידה של המדינה – לעודד רשימות המציבות מחסומים ומכשולים לרגלי הנשים בצורת מימון הבחירות.

48. כאשר מימון זה, הינו יוצא מכספי הנשים גם כן (אשר נמנות עם הציבור בכללותו) התחושה חמורה ומשפילה שבעתיים.

פירוט הזכויות הנפגעות

פגיעה בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו, התשנ"ב-1992

1. סעיף 2 לחוק זה מורה כי:

"אין פוגעים בחייו, בגופו, או בכבודו של אדם באשר הוא אדם"

כבר מצינו בפסיקה כי **עקרון הביטוי ועקרון השוויון נגזרים מכבודו של אדם**, אולם ישנם מפלגות ורשימות אשר עוברות על עקרונות אלו, במשך שנים ובאין מפריע. אין חולק כי בהצבת איסור על נשים להתמודד בתקנוני רשימות ו/או במפלגות מסוימות, ו/או אי הצבתן של נשים ברשימות אלו, כבעלות זכות להתמודדות שווה בין שווים, מהווה פגיעה אנושה בעקרון השוויון של נשים כבנות הזכות לבחור ולהיבחר, ובזכותן לחופש הביטוי כבעלות הזכות להשמעת דעותיהן, להתוויית מציאות ואורח חיי הציבור בכלל...

סעיף 3 לחוק זה מורה כי:

"אין פוגעים בקניינו של אדם"

סעיף זה משמר את זכותו של אדם על קניינו וזכותה של אישה על קניינה, סעיף 8 לחוק יסוד זה, מציין כי במידה ותקוים פגיעה הרי שעליה לעמוד בתנאי פסקת ההגבלה, אותה נבחן בהמשך.

פגיעה בחוק יסוד: חופש העיסוק, התשנ"ב-1992

סעיף 3 לחוק יסוד חופש העיסוק קובע כי:

"כל אזרח או תושב של המדינה זכאי לעסוק בכל עיסוק, מקצוע או משלח יד".

מכאן, שאיסור על מגדר מסוים להיבחר כמוהו כאיסור על אותו המגדר לעסוק בעיסוק זה, ובמקרה שלפנינו, אותן הרשימות/מפלגות אשר מיישמות הלכה למעשה, מציאות לפיה אישה חרדית – אל לה לעסוק בעניינים פוליטיים, שאחרת... אינה חרדית, ותחילתה של יישום מציאות עובדתית מרה זו, הינה בקביעה זו בתקנוני מפלגות כאלה ואחרות, ונוגדת את הוראותיו של סעיף 3 לחוק זה.

תנאי פסקת ההגבלה

"אין פוגעים בזכויות שלפי חוק-יסוד זה אלא בחוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש, או לפי חוק כאמור מכוח הסמכה מפורשת בו".

1. **התנאי הראשון, "אלא בחוק"** – לעניין הפגיעה בעקרונות השוויון וחופש הביטוי, כבר עתה ניתן לראות כי הפגיעה בזכויות אלו אינה עפ"י חוק, אלא עפ"י תקנוניה של מפלגה זו או אחרת.

ולעניין הפגיעה בזכות לשמירה על הקניין **חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות) התשנ"ג - 1993**, הוא חוק קיים וניתן להסיק כי תנאי זה מתקיים בחלקו.

היות והפגיעה בעקרונות השוויון וחופש הביטוי אינה בחוק, מעתה העותרת תבחן את המשך פסקת ההגבלה בהתייחסות לפגיעה בקניין, בחוק.

2. **התנאי השני, "ההולם את ערכיה של מדינת ישראל"** – לא ניתן לומר כי החוק, שאינו מובהר דיו, כפי שהוא מנוסח, בלא כל הבטחה לשמירה על העקרון הקדוש, חובת תום הלב, הולם את ערכי המדינה. ודוק, **העותרת אינה רואה בחוק זה חוק רגיל, אלא חוק בעל השלכות מרחיבות שכן הוא מאפשר את התמודדותן והיבחרם של נבחרים ציבור.**

מדינת ישראל הינה מדינה של ערכים, שוויון וביטוי, וחוק אשר אינו מפרט ומשקף זאת באופן כתוב ספר, אינו יכול להיקרא כחוק אשר הולם את ערכי המדינה.

חוק כה חשוב, אשר קובע את פני החברה, פני הרשות המקומית, לתקופה של חמש שנים, אינו יכול להעניק לנבחרים הציבור זכויות בלא חובות, בעודו מפקיר 51% מהציבור. ערכיה של המדינה הינם להורות, להכווין ולחנך להתנהגות הולמת, חוק זה, אשר מעניק לנבחרים הציבור שלנו כח גדול – חייב להגן על האזרחיות ככל יכולתו, ולעגן את זכותן לשוויון, ולכל הפחות, להבטיח כי הפגיעה בקניינם תשקף את ערכי המדינה, ולא ניתן לומר כי אלו הם פניה של המדינה.

3. **התנאי השלישי, "שנועד לתכלית ראויה"** – כפי המפורט לעיל, ניתן יהיה לומר כי תכלית החוק אינה ראויה בחלקה, שכן, על כל עמימותו וחוסר בהירותו של החוק, ככל שהוא מעגן, ויותר נכון יהיה לומר, אינו מעגן את זכותן של נשים, החוצה מגדרים ומגזרים, דתות וזהויות, וכולם חבים על פיה מכוחו של שוויון, ויצוין, זכות הנרמסת מדי יום, ובאורח פלא, זכות אשר אינה מוזכרת כלל בחוק זה, ולו גם מוזכרת, מפורשת באופן המצמצם ביותר, עקב החשש לפגוע בזכות לבחור ולהיבחר - של הפוגע בזכות זו כלפי אחרים בעצמו. לא ייתכן כי לחוק אשר פוסח ומפקיר, בשוגג ו/או במזיד את חובת תום הלב, תהיה הזכות להיקרא 'שנועד לתכלית ראויה', ויובהר ;

עקרון שלטון החוק מיועד להשליט את החוק, **החוק** הוא השליט, וכולם נוהגים על פיו, **חוק** אשר נקבע ע"י נבחרים הציבור, ועל כן, חוק זה אמור לשקף את רצון הציבור, לא ייתכן כי חוק כה חשוב, הנושא עמו משמעויות לאורך תקופה ארוכה, יהיה מנוסח בחסר (וכבר הבהירה העותרת את חשיבותו של חוק זה לעומת חוקים רגילים אחרים), ויאפשר לצעוד ב'שוליו' של חוקי יסוד אחרים באין מפריע, ולעבור עליהם, ולמעשה, מקים סתירה מוחלטת, בין עקרונות יסוד מהותיות, היורדות לכבודו של אדם – לבין רצונו של העם לממן זאת, מכיסו שלו, **חוק המתיימר להולם את ערכי המדינה, ולחסות תחת ההגדרה 'לתכלית ראויה'** אינו יכול להיות מנוסח תוך העלמת עין צפויה ואפשרית, מזכויות כה רבות, של אנשים כה רבים, וכפי שעמדה על כך העותרת – 51% מהציבור, קרי, רוב הציבור.

תכליתו של חוק כגון דא, אינה ראויה כלל ועיקר.

4. התנאי הרביעי **"ובמידה שאינה עולה על הנדרש"** – העותרת תטען כי פגיעה כה רבה, המתאפשרת בחוק, **תוך העלמת עין, מפגיעה צפויה ואפשרית, המאפשרת פגיעה בקניינים של נשים בצורת מימון בחירות לרשימות ו/או מפלגות אשר אינן מאפשרות לנשים להתמודד בתוכן, ומוקיעה את כל המתמודדות מולן ומטילה בהן מום לעיני כל החברה**

החרזית כולה, תוך כריתת ענף זכויות היסוד עליהן ישובות נשים כה רבות, ואינו מבהיר, באופן שאינו משתמע לשני פנים, כי לא תתאפשר פגיעה כזו, ואף מאפשר ומותיר פתח לפגיעה זו, הינו חוק אשר פוגע במידה העולה על הנדרש, ולמעשה אף מפקיר, זכויות יסוד רבות וחשובות.

5. מבחן המידתיות-

העותרת תטען, למען הזהירות בלבד, כי מאחר ועסקינן בסוגיית כאובות הנסובות לעצם כבודן של נשים, חופש עיסוקן של נשים ופגיעה בשוויון של נשים על רקע שייכות מגדרית אינה לתכלית ראויה ו/או הינה מפלה. באשר הפגיעה הינה על רקע זה, יש בכך די בכדי לקיים תנאי פיסקת ההגבלה. להבדיל מזכויות חוקתיות אחרות, עוד תטען העותרת כי הזכות לשוויון בין המינים, לחופש העיסוק, לחופש הביטוי ולזכות לבחור ולהיבחר אינה צריכה לעמוד בבדיקה נוספת לפי מבחן הסבירות או המידתיות. שכן, כל פגיעה בזכות יסוד חשובות אלו, המהוות את תמורותיה של המדינה, התפתחותה, הכרתה בזכויותיהן של נשים – באשר הן נשים, הינה פגיעה בנפשו של אדם ובנפשה של אישה ומשפילה אותה עד עפר, והינה אסורה כשלעצמה ותהיה מידת הפגיעה אשר תהיה.

סיכום

49. עתירה זו מוגשת לבית משפט נכבד זה, על מנת שתיבחן חוקיותו של **חוק הרשויות המקומיות, התשנ"ג - 1993**, חוק אשר אינו נהנה משימור דינים.

50. חוק זה מאפשר מתן מימון בחירות לכל רשימה אשר מחליטה להתמודד, יהה תקנונה אשר יהה.

51. נכון הדבר כי **בסעיף 39א' לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965**, מובאים מספר תנאים אשר שוללים ממפלגות להתמודד, אך חרף העובדה כי כללים אלו יפורשו תמיד באופן המצמצם ביותר חרף פגיעה אפשרית בזכות לבחור ולהיבחר של מאן דהוא, הפוגע העצמו בזכות זו של האחר... **לדאבון ליבה של העותרת, נראה כי הדרת נשים נתפסת כחלק מנוף אופייה הדמוקרטי של מדינת ישראל, או לפחות, מתנהלת באין מפריע.**

52. לאחר שהעותרת פירטה בפני בית המשפט הנכבד, את תנאיה של פסקת ההגבלה, מצינו כי התנאים אינם מתמלאים, ועל כן החוק בטל, וזאת עד שישונו ו/או יתווספו סעיפים לתכלית ראויה, שיהלמו את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה שוויונית, לשני המגדרים.

53. החוק, במתכונתו הנוכחית, בעל פרצות רבות, ומאפשר הדרת מגדרים שלמים, ואף מעניק פרס, בצורת מימון כספי לקמפיין בחירות של מפלגות המדירות נשים משורותיהן, לכל דכפין. ומפלגות ורשימות רבות, אף מנצלות פרצות אלו, בכדי להדיר קבוצה על רקע מגדרי, קבוצה הנמנית על רוב האוכלוסייה.

54. מפלגות אלו, אשר אף שרינו סעיפים האוסרים על נשים להתמודד בתקנוניהם, הוקמו טרם חקיקת חוקי היסוד, ואינם כלל חוקים, ולכן, לא מובן, מדוע עדיין הם קיימים כלל, ומשמשים כסמן דרך התנהגותי לקבלת אשה להתמודדות במפלגה זו או אחרת, ויודגש, כל אישה. (אשה יכולה להתקבל למפלגות אלו, אך לארגון בתוכו שאינו מתמודד בבחירות לרשויות המקומיות ולכנסת).

55. מיותר לציין, כי לתפיסות חשוכות אלו אין מקום בימינו אנו, ולו תפיסות אלו יתרחבו לציבור כולו הדבר יהיה הרה אסון עבור ציבור הנשים במדינת ישראל, שאת אחריתן מי ישורנו. וכן כי התנהגות זו מהווה ניצול ציני של החוק, ונתפסת כחוסר תום לב מובהק מצידם של העושים כן.

56. הענקת מימון בחירות, המשולם מקופת המדינה, ומכספי משלמות המיסים בכלל - מסתמן כעידוד האפליה, והפגיעה בעקרונות יסוד באין מפריע. דבר זה מעניק לנשים כה רבות תחושה כי המדינה מפקירה את זכויותיהן לגורלן.

57. אשר על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות כי החוק במתכונתו הנוכחית, פוגע בזכויות יסוד, שלא כדין ועל כן הוא בטל, וזאת עד שישונה, כאמור ברישא בקשה זו.

בכבוד רב,

רות קוליאן